List 52. **NOVICE** Tečaj XLII.

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 24. decembra 1884.

Obseg: O naši živinoreji. (Dalje.) — Stajalo za vreče na tehtnici z ravno desko. — Kako nam je sadno drevje na stalnem mestu pravilno oskrbovati? (Dalje.) — C. kr. kmetijska družba kranjska. — Slovensko slovstvo. — Deželni zbor kranjski. — Zamet v stepah. (Dalje.) — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

O naši živinoreji.

Spisuje Gustav Pirc.

IV.

(Dalje.)

Ad b)

Zadnje vprašanje, kojo mi je še namen razmotriti, je: „Je zdajšen način porabe državne subvencije za živinorejo umesten in koristen ali ne?“

Odgovor na to vprašanje je uže manj ali več zapopaden v odgovoru na prvi dve vprašanji. — Govoriti hočem le o načinu, kako je običajno bilo, dosedaj to subvencijo porabiti in če je ta običaj primeren. Kmetijska družba sklene takoj po odmerjenji subvencije nakupiti plemensko goved belanskega in muricodolskega rodu, od vsacega rodu po možnosti enako veliko število. Ta goved proda se potom javne dražbe kranjskim gospodarjem proti reverzu, da se kupec zaveže, dotično goved najmanj dve leti za pleme obdržati. Na prodaj se postavi goved za polovico cene od one, kojo je kmetijska družba plačala. Razloček, ki je med kupno in iztrženo svoto, pokrije se z državno subvencijo. Družba vsako letó tolikokrat plemensko goved kupi, da je vsa subvencija kot pokritek tega primanjkljeja porabljena. Tako, na priliko, kupila je letos 32 goved, koje so stale z nakupnim stroškom vred 5280 gold. Za-nje stržila je pa 3373 gold., primanjkljej v znesku 1907 gold. pokril se je z letošnjo subvencijo, ki je znašala 2000 gold. Prebitek od 93 gold. porabil se bode leta 1885. po enakem načinu z novo subvencijo vred.

Proti temu načinu porabe državne subvencije sem slišal dostikrat govoriti in se je tudi uže po časnikih pisalo.

Vsi, ki so tem načinom nasprotni, predlagajo, da naj se dá živina za pol cene posameznim gospodarjem, drugi pa zahtevajo še celó zastonj. Tri načine, državno subvencijo porabiti, ima toraj kmetijska družba: Nakupljeno živino

1. zastonj kranjskim živinorejcem dati,
2. za polovico cene prodati, ali pa
3. potom javne dražbe onemu oddati, ki največ za-njo dá.

Kmetijska družba volila je zadnji pot in ministerstvo ji je tudi pritrdilo. Hotelo bi se to li prenarediti, trebalo bi veliko obravnav. Oglejmo si prednosti in slabe strani vseh gori navedenih načinov.

Kedó bi določil, komu naj se živina brezplačno dá? V prvi vrsti bi se bilo treba ozirati na občine. Občina, koja je uže bika dobila, ne smela bi priti zopet prej na vrsto, da so uže vse druge občine po enega dobile. Na leto bi bilo možno 10 bikov kupiti, ker se pa na Kranjskem okolo 1500 bikov rabi, trajalo bi celih 150 let, da pridejo vsi kraji, koder se biki rabijo, na vrsto. Bi to li kaj hasnilo? Vpliv enega bika bi se zgubil v teku malih let, denar, ki bi bil v ta namen porabljen, bi bil toliko kot proč vržen. Dalje bi bilo vprašanje, komu v občini naj bi se bik izročil? Bogatinu gotovo ne, ker bi bili vsi drugi nasproti in ker si ga res tudi lahko sam kupi. Revežu pa tudi ne, ker on ne more biti porok, da bi ga tako držal, kakor se plemenskemu biku spodobi. Revni kmet bi tudi gledal, da bi po možnosti veliko dobička imel ter bi pripustil bika na leto tudi k 200 kravam, da bi le neslo. Ravno ista je, ko bi se biki za polovico cene oddajali, le v tem bi bilo boljše, da bi jih bilo na leto mogoče še enkrat toliko kupiti.

Vsem tem neprilikam mogoče se je ogniti pri sedanjem načinu. Živina se izkliče pri javni dražbi za polovico cene, ako nikdo več ne dá, ostane dotičnemu gospodarju za to ceno. Ako je pa mnogim na tem ležeče, da dobijo plemenskega bika, skušali bodo eden druzega preplačati, kdor največ dá, tisti ga pa dobi. Je pa to prav? Po mojem mnenji: da. Tistemu, ki je tolikó ležeče si kupiti plemenskega bika, da izdá primerno veliko svoto za-nj, tisti je prepričan o koristi dobrega plemenskega bika in on bo ž njim pravilno ravnal, kjer bode prišlo na korist tudi vsim onim, ki krave pri njegovem biku pripuščajo. Zraven tega imela bode pa kmetijska družba in skoz njo cela kranjska živinoreja korist, kajti kolikor več se iztrži za živino, ki je na dražbo postavljena, toliko več živine bode mogoče pri prihodnjem nakupovanji kupiti. Potom javne dražbe širi sè boljša goved po okrajih, koder je zanimanje za napredek o živinoreji najživahnejše, dotični okraji pa zamorejo letom za letom si izvirne bike nakupiti in tako je prišlo, da imamo uže danes na Kranjskem občine, da, skoraj bi smeli reči, okraje, v katerih je vsa živina uže izboljšanega plemena. Ali bi

bilo to mogoče, ko bi se plemenska goved po krajih delila, da bi prišle na vrsto občine ena za drugo? Nikdar ne! In kak vpliv ima občina šè zboljšano živinorejo na sosedne občine? Nič tako napredku v kmetijstvu ne koristi kakor izgled in pa dobiček, ki ga zamore kmet z rokami prijeti. Umna živinoreja razširja se iz tacih občin v soseščino, kakor kaplja olja na papirji.

Govoril sem v tej zadevi z našimi gorenjskimi kmeti; oni so z zdajšnjo prodajo plemenske govedi popolnoma zadovoljni, in tudi gospodarji iz druzih pokrajin, kojim je na izboljšanji njih govedi kaj ležeče, odobravajo ta način. Tistim, ki so nasprotni, je temveč ležeče na dobičku, ki bi ga imeli z bikom zastonj dobljenim od kmetijske družbe, kot pa na napredku v umni živinoreji. In ravno v teh okrajih, koder se vedno za to potegujejo, dobiti plemensko goved zastonj, kmet raje po 5 in 6 ur daleč svojo kravo k biku žene, ker mu je treba 10 ali 20 kr. manj plačati kot pa pri dobrem biku v njegovi soseski.

Tukaj ni nevednost kmetova, in se ta čin tudi ne sme z nevednostjo opravičevati, on dobro vé, da je tele od dobrega bika več vredno, pa dobiček v tem trenutku mu gré nad vse. Take gospodarje podpirati bi bil v nebo vpijoči greh in tega kmetijska družba ne bode nikdar storila. Kmetijska družba ima namen, živinorejo cele dežele pospeševati, ne pa samogoltnost posameznih brezvestnikov podpirati, ter je prepričana, da je zdajšen pot, po katerem hodi, pravi, vsaj za zdaj.

Stajalo za vreče na tehtnici z ravno desko.

Spodaj stoječa podoba predstavlja nam pripravo, s pomočjo katere napolni lahko en sam človek vrečo. Naprava je jako priprosta in poceni in da je tehtanje pripravnejše, pritrjena je na tehtnico. Ta priprava obstoji iz železnega obroča, ki je zgoraj tako velik, kakor odprtina vreče. Na obroču so primerno pritrjeni

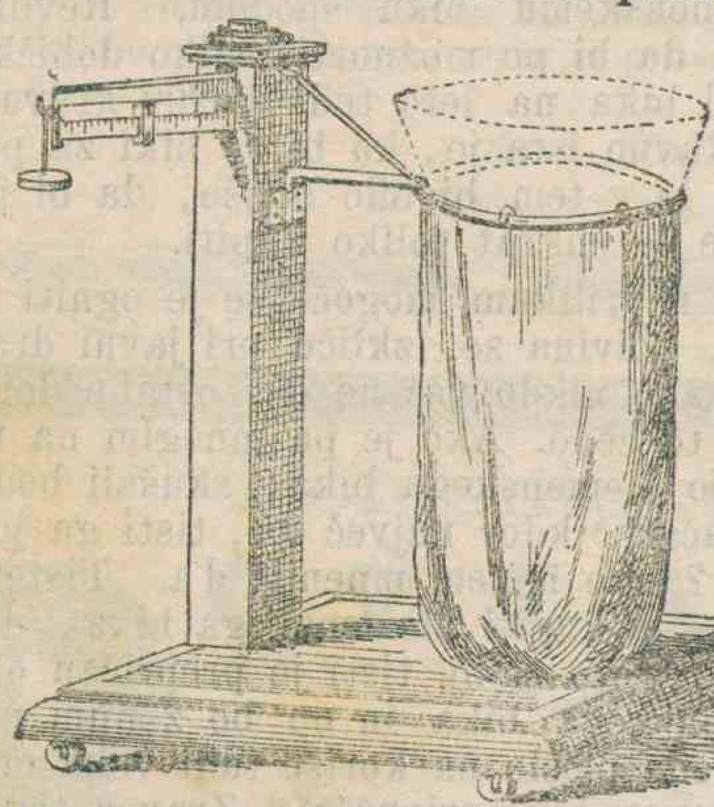

štirji kavlji, na koje se obesi vreča. Na obroču je pritrjeno kacih 16 cm. dolgo železo, kojo je vpeto v stajalo spredaj na tehtnici. To železo in obroč sta dobro skupaj zvarjena. Na mestu, kjer je pritrjeno držalo, nahaja se železna palica s kavljem na konci. Kavelj seže do klepa, ki je pritrjen zgoraj na stajalu tehtnice. Če je kavelj železne palice vdet v klep, stojí obroč ravno in je zadosti močan, da drži vrečo žita. Obroč naj bo visoko pritrjen, tako da vreča prosto visi. Ko je žakelj napolnen, udari se močno po železni palici, kavelj izmuzne se iz sklepa, obroč se nagne in žakelj pade na desko. Obroč se potisne tudi lahko v stran, tako da ni na potu.

Kako nam je sadno drevje na stalnem mestu pravilno oskrbovati?

Spisal M. Rant.

(Dalje.)

Vzemimo, da ima kako sadno drevó v svojem vrhu 12 vej, katere uže na prvi pogled soditi, more le revno in pomanjkljivo prerediti; odstranimo takemu drevesu potem tri, štiri najnepotrebnejše veje iz njegovega vrha totalno, pa se bodemo kmalu na svoje veliko veselje sami prepričali, da si bodo ostale vrhove veje z vsemi svojimi deli vred kmalu v rasti krepko opomogle, ter nam obilnejših, lepših in okusnejših sadežev rodile, nego bilo bi to, ko bili bi drevesu vseh 12 vej rasti pustili. V potrditev in dokaz ravno navedenega naj domačim sadjerejcem le to-le povem: Vsakdo vé in zná, da se osem, devet dobro, popolno in lepo razvitih sadežev ložje in bolje okoristiti in na trgu spečati dá, nego dvanajst in še več nepopolno razvitih in slabih sadežev. Zato se nam res prav čudno in neumevno zdi, kako da se more dandanasnji še toliko domačih sadjerejcev pravilnemu razredjevanju drevesne vejine krone (drevesnega vrha) tako trdovratno vpirati! A — deloma jih pri tem opravičuje najdražja reč — „nevednost“; in — česar se pa človek nikdar pravilno učil in naučil ni, tega tudi koristno in plodonosno izvajati ne ume.

Pri razredjevanji drevesne vejine krone nam je pred vsem vse suhe, bolne pregosto rasteče, se križajoče in drgneče se veje in take nepotrebne dele popolno odstraniti zato, da je zraku, svitlobi, prepihu in solncu vhod v taisto nezadržan in prost. Dalje moramo izmed drevesnega vrha tudi vse preveč navzdol rasteče veje, katere nam uže tako le nepomenljivih in malenih sadežev dajó in rodé, odpraviti; izvan tega ne smemo tudi vodenim poganjkom, izvzemši one, kateri bi nam sčasoma utegnili kako pomanjkljivo vejo v drevesnem vrhu pravilno nadomestiti, prizanašati. Več mora se sadno drevó tudi vseh poganjkov iz korenin in debla njegovega, kakor tudi onih konečnih vejic z gosenčjimi gnjezdi v vrhu popolno otrebiti in osnažiti, da tako drugim normalno-pravilnim drevesnim delom več potrebnega in tečnega živeža dohaja in pritaka.

Kar nam je pri razredjevanji drevesne krone izmed njenih vej odstranjevati, je dalje tudi nek poseben izrodek ali spaček, kakoršnega prav pogostem na koščičarjih (sosebno češpljah in češpljevcih), a redkeje pa na hruševem sadnem drevji nahajamo. Ta izrodek opazujemo na imenovanem sadnem drevji bolj ob zvunanjih koncih kroninih vej; strokovnjaki imenujejo to prikazen „čarovniško metlo“ (Hexenbesen), a domači sadjerejci nazivajo pa to prikazen „spaček“. Ta spaček izraščen in razraščen je iz velike množine bolehavih, nepravilno razvitih, izredno se križajočih in prerastajočih se poganjkov; njegovo listje je v primeri z navadnim (normalnim listjem) po obliki dosta manjše, a po barvi pa bolj rumenkasto-zeleno, ter je neoblistjen prava podoba velikega tičjega gnjezda, kakoršno divji golobje, vrane in drugi tiči iz drobnejše vejine suhljadi za svoj mladi zarod skupaj znesejo in sestavijo. Taki izrodki in spački na sadnem drevji so pravi znaki sadjerejčeve malomarnosti; so znak zanemarjanja sadnega drevja in so domačemu sadjerejcu glasnokričeč „testimonium paupertatis“, ali spričevalo nezmožnosti in nespretnosti njegove.

Za razredjevanje drevesne vejine krone potrebuje domači sadjerejec pripravnega, primernega in dobrega orodja, brez kojega tega prevažnega sadjarskega opravila in dela nikoli in nikdar pošteno in pravilno izvesti ne more.

Tako orodje je sledeče:

a) Pri odstranjevanji debelejših in krepkejših vej služi nam najbolje nalašč v to narejena drevesna žagica, katere rezilo (pleh) more se na vse kraje (kakor ravno prav pride) povoljno obračati in je iz dobrega jekla narejeno. Z žagico odstranjujejo naj se krepkejše in debelejše veje izmed drevesne krone previdno in pravilno tako, da jih najpreje nekoliko od debla, ob vejinem prstanu od spodaj navzgor primerno globoko zažagamo, a potem pa v ravno tisti meri tudi ob vejinem prstanu od zgoraj doli gladko odžagamo ali kakor tukaj pravimo, „odpilimo“. Tako in po tem načinu obvaruje se sadno drevó prevelikega odiranja, katero bi sicer po odkréhu večjih vej neizogibno nastalo. Tako prizadete rane pa ne smejo nikdar večje biti, nego je pravi premér odstranjenih vej ob vejinih prstanih sam, ker se one (rane) potem najhitreje in najgotoveje tudi zacelijo in popolnoma ter kmalu zarastejo. Ako se pa take nepotrebne veje v neki daljavi od vejinega prstana odstranijo, kar je med domačimi sadjerejci po deželi še sploh prav slaba in škodljiva navada, nastanejo potem tako na sadnem drevji krajši ali daljši štreclji (čepi), kakor se je veja ravno odžagala, kateri se nikoli več ne zarastó (zacelijo), se usušé in pričnó potem trohneti, kar vse je pogostoma glavni vzrok prezgodnjega pogina sadnemu drevju zato, ker se ta trohljivost počasi v drevesno deblo zajeda, katerega v posledici popolnoma razvotli in razjé.

Večje rane, pri razredjevanji drevesne vejine krone napravljene, naj se ob robu gladko porežejo ter dobro s premogovim katranom zamažejo, kar jih obvaruje pred trohljivostjo in se tem hitreje zarastó in zacelijo.

b) Tanjše češulje in poganjke pri razredjevanji odstranjujemo z drevesnimi „škarijami“; a one konečne poganjke in češulje, na katerih nahaja se gosenčja zalega, odrezujemo pa najsigurneje in ročneje z „gosenčjimi škarjami“, katere nasadé se na primerni drog, ter se njihni premični del pri obrezovanji z motozom nateguje in zopet odpušča.

(Dalje prihodnjič.)

C. kr. kmetijska družba kranjska.

Seja glavnega odbora dné 21. decembra 1884.

Seji predseduje gospod družbeni predsednik Karol baron Wurzbach-Tannenberg. Navzoči so: podpredsednik g. Jos. Fr. Seunig, tajnik g. Gustav Pirc in odborniki gg, Brus, Detelja, Jerič, Kastelic, Murnik, Neweklowski, Robič, Witschl, dr. Wurzbach.

Določi se spored za občni zbor, ki bode 28. januarija. Novo volitev bode treba le za enega odbornika, ker po pravilih iz odbora izstopi letos le gosp. Rajko Kastelic.

Zapisnik občnega zbora podružnice v Boštanju se na znanje vzame. Sklepi tega zbora se bodo o svojem času obravnavali, zastran amerikanskih, trtni uši zoperstoječih sort, bode se pa precej potrebnô ukrenilo.

Prošnja šolskega sveta v Begunjah pri Cerknici za nekaj sadnih drevesec se usliši.

Podružnica kočevska poroča, da je gospod dekan J. Krese prevzel mesto gosp. Faberja predstojništvo podružnično.

Račune razstavnega odbora o pokrajinski razstavi na Krškem se sklene izplačati.

Tajništvo naznanja, da se je odposlala podružnicam pôla za pobiranje družbenih doneskov za leto 1885. ter so se pozvale, da pri posameznih članih pozvedó, kateri želijo „Kmetovalca“, kateri „Oekonoma“.

Za službo družbenega vrtnarja oglasílo se je 5 prosilcev, skoraj vsi s prav dobrimi spričali. Po daljši razpravi imenovan je bil z večino glasov Josip Urbančič, bivši vrtnar in vincar na deželni vino- in sadjarski šoli na Slapu, družbenim vrtnarjem. Glavni odbor sklene, službo za sedaj provizorično oddati, v pogodbo pa sprejeti šesttedenski odpovedovalni rok.

Finančna direkcija za Kranjsko odboru naznanja, da se izkazi o pravih posestnikih in njih posestev ne morejo predrugačiti, kakor to centralni odbor zahteva, se na znanje vzame.

Gospod odbornik Robič predloži glavnemu odboru po njem sestavljeno poročilo o stanji kmetijstva na Kranjskem, kojega je sostavil na prošnjo centralnega odbora na podlagi poročil od posameznih podružnic in katerega ima kmetijska družba odposlati agrarnemu odboru na Dunaj. To temeljito sostavljeno poročilo glavni odbor sè zahvalo gosp. Robiču na znanje vzame.

Gospod odbornik Robič poroča tudi o preustrojitvi užitninskega davka na meso.

Na novo se v družbo sprejmejo sledeči gospodje:

Anton Dejak, mestni in deželni svetovalec v Trstu, veleposestnik v Senožečah.

Jakob Habe, posestnik v Zadlogu.

Hipolit Mlekuš, zakupnik grajščine Radelca.

Janez Pleško, učitelj v Idriji.

Slovensko slovstvo.

* **Jezičnik.** Knjiga Slovenska v 18. veku. Spisal J. Marn. XXII. leto. V Ljubljani. Natisnil in založil Rudolf Milic. 8°, 82 str. Pričujoči zvezek te prevažne jezikoslovne zbirke se nam zdí tem veče pomembe, ker obsega in osvetljuje stoletje, katero se je do zdaj v slovstvenem oziru deloma zanemarjalo, deloma celó krivično sodilo. Lepo število mož, (50! med katerimi je le 8 neduhovnov) nam kaže knjiga in opisuje njihovo delavnost s pridjanimi izgledi. Bog daj velezaslužnemu gosp. profesorju trdno zdravje, da bo nadaljeval to učiteljem in učencem prekoristno delo, ki bi ga smeli uže slovstveno knjižnico imenovati. Nekoliko zvezkov po 60 kr., po pošti 65, je dobiti v katoliški bukvarni.

Deželni zbor kranjski.

Iz 14. seje deželnega zbora 18. oktobra.

(Dalje.)

Prvi poprime besedo gosp. Kersnik ter podpira predlog manjšine, nekako tako-le:

Spominjam se še prav živo, s kako glasnim odobravanjem bil je vsprejet v 4. seji lanskega zasedanja predlog današnjega poročevalca manjšine, predlog namreč, da se vpelje v blaznici na Studenci lastna režija. Čeravno nam predlagatelj še ni podajal pozitivnih številk, rekel je vendar neki naravni notranji čut vsakemu izmed nas, da tam doli na Studenci ni vse tako, kakor

bi moralo biti gledé deželnih koristi. Zato smo tudi letos s tem večjem veseljem pozdravili temeljito in obširno poročilo deželnega odbora, katero, vsaj meni se tako vidi, govori za vsacega, kdor hoče slušati, ter kaže vsakemu, kdor ne zapira svojih oči tako razločno in tako jasno, kje je tù škoda in kje pomoč zoper njo, da se ne morem prečuditi, kako je mogel letos dotični odsek priti zopet do odlašajočega, dilatoričnega sklepa.

Toda nalog moj ni danes baviti se v prvi vrsti s podanim poročilom in njegovimi številkami — to prepuščam spretnejšemu veščaku, — samo toliko naj omenim, da je predloženo poročilo mene do dobrega prepričalo, da je vpeljava lastne režije na Studenci v vsakem oziru deželi koristna, in naj se računa kakor hoče, ter nastavlja na eni strani še tako visoke, in na drugi zopet še tako nizke stroške in izdajke, dobiček deželni je očividen in gotov. In ko bi me tudi ono poročilo še ne bilo prepričalo, storilo in vtrdilo bi me pa v tem sigurno dvoje. Prvič vloga kongregacije usmiljenih sestrá dné 25. septembra 1884., s katero red izjavlja, da hoče nekatere tarife gledé hrane in postrežbe znižati, — vloga, ki bi nikdar ne bila dospela do ekshibitnega protokola deželnega odbora, ko bi gosp. poročevalec manjšine ne bil sprožil v lanskem letu svojega imenitnega predloga, in ko bi poročilo deželnega odbora ne bôdlo tako silno v oči na pravem mestu. To je eno. Drugič pa moral je vendar vsacega izmed nas, tudi še tako omahujočega, vtrditi v omenjenem prepričanji, oni pamflet, kateri je došel vsem nam poslancem, izdan vsled vsekako nedostojne ideje v obliki naših prilog, in pisan — kakor se vidi vendar iz vsake vrste — pisan po naročenem, poklicanem anonimosusu.

Gospôda moja! Kdor se s takimi, deloma dragimi sredstvi brani, ta ve, da je zmaga mnogo vredna, in to naj bi bil kolikor toliko uvaževal dotični odsek. To so v kratkem glavni oziri, ki me vodijo, da bom glasoval za predlog manjšine. Pa pooblaščen sem tudi še v imenu nekaterih kolegov, ki mislijo z menoj vred glasovati isto tako — pooblaščen sem gledé tega glasovanja objasniti še drugo stran njegovo.

Skuša se ves ta predlog in glasovanje za-nj kazati ko nekov udarec proti redu usmiljenih sestrá.

Temu nasproti pa moramo odločno protestovati. Jaz vem, da jih je nekoliko med nami, katerim je bila uže prilika dana, iz lastne skušnje poučiti se o krasnih in blagih lastnostih tega reda, in kdor tega ne vé, popraša naj koder hoče, in vsak kotiček borne koče in vsaka palača bo polna hvale o požrtvovalnem delovanji usmiljenih sestrá. In zato tudi nam ne more in ne sme biti vse eno, ako bi se našemu glasovanju podtikali taki skrivni nameni, katere vsekako obsojamo.

A tù je nekaj druzega, tù se gré za deželno korist, in kakor je to vprašanje v prvi vrsti, tedaj, gospôda moja, ne smemo se ozirati niti na desno, ni na levo, niti na frak in ne na talar.

Gospôda moja, ako tudi letos zavržete naš predlog, saj se bode zopet vrnil, in vračal se bo, in vračati se mora vsako zasedanje! Čemu toraj toliko brezvspešnega! Storite temu konec, ter sprejmite predlog manjšine.

Za predlog večine se oglasi baron Apfaltrern in omenja velikih zaslug, ki jih ima red usmiljenih sestrá za človeštvo, in ki zlasti na Francoskem vživa veliko spoštovanje. On bi pritrdil predlogu manjšine, ko bi vedel, da bo gospodarstvo prišlo v roke zanesljivemu, izvedenemu možu. Nikakor pa ni zato, da bi prišlo v roke zdravnikom. Ako je rekel g. dr. Bleiweis, da postrežba in režija ne greste skupaj, mora on reči, da zdravništvo in režija greste še manj skupaj.

Za njim govori dr. Poklukar: Reč je silno važna za naše gospodarstvo, lahka pa ni. Odsek je pretresal vse podatke, ali prepričanja, da bi bilo lastno gospodarstvo zares ceneje in boljše, on (Poklukar) ni mogel dobiti.

Odsek večine tirja, naj deželni odbor natančno preiskuje številke, ki jih je dobil, naj gledé zdravstvenih zadev potrebno zaukaže, in ako se to ne zgodí, naj odpové pogodbo, kakor tirja manjšina. Boljše gospodarstvo se po njegovem mnenju laglje doseže po nasvetu večine, kakor manjšine, ki hoče z enim skokom vse predrugačiti.

Dr. Bleiweis omenja, da naj se gospodje ozró v druge dežele, kjer se je to zgodilo, in Kaiserfeld, bivši deželni glavar štajarski, se je še s tem ponašal in si štel v posebno zasluženje, da se je po vseh dobrodelnih napravah osnovala lastna režija.

Zadnjo besedo imel je poročevalec večine g. Detelja. On zlasti pobija številke, rekši, da se morajo ravno te pretresati natanko. Od glavne številke je treba odšteti 573 gold., ki jih zemljišče zdaj daje. Tudi posebne ordinacije so napačno zaračunjene. Ako so potrebne, bodo morale ostati tudi pozneje, ako niso potrebne, bi jih bili morali odpraviti uže prej. Dalje nikakor ni misliti, da bi zdravniki zastonj opravljali posel. Vse skupaj bo toraj znašalo čez 2000 gold., in če se v pretres vzame, kar hočejo usmiljene sestre same odjenjati, je razvidno, da skoraj ni nobenega razločka, ako se vpelje lastna režija, ali pa ostane, kakor je zdaj. Hvale vredno je, da se zdravniki potegujejo za svoj namen, toda ko bi šlo po volji zdravnikov, imeli bi na Studencu uže velikansko blaznico.

Dalje gosp. poročevalec pretresa številke v poročilu deželnega odbora in dokazuje, da niso resnične. Tudi se spominja spisa, ki ga gosp. dr. Bleiweis imenuje „pamflet“; on vé, kdo ga je pisal, ter naj bi bil ž njim opravil to reč. Poročilo, ki ga je izročil deželnemu odboru, tirja, da naj imajo režijo v rokah zdravniki; to pa ne gre, kakor se je uže pred povdarjalo. Gosp. Kersniku se ugovarja, da se iz odjenjanja nekaterih cen ne more sklepati, da so imele usmiljene sestre velik dobiček, žito je ceno, toraj lahko nekoliko pri kruhu odnehajo; meso je pa dražji, in v lastni režiji bi nas stalo morda 30 odstotkov več. Kdor vse to premisli, ne more glasovati za odpoved pogodbe, ampak to tirja samo on, ki tje v en dan dela.

Dr. Bleiweis se še oglasi za dejanski popravek, potem pa ga g. Detela zavrača, da ni bil to noben popravek, in odločno oporeka zoper očitanje, da bi bil on zastopnik najemnika, to je, usmiljenih sester, on je zastopnik dežele, ki jo je zmirom pošteno zagovarjal.

Pri glasovanji se sprejme nasvet večine, in sicer so za prvi oddelek glasovali nekateri gospodje večine in nemška stranka, za drugi oddelek pa so glasovali narodni poslanci, ki so bili prej za predlog manjšine, ker so izmed nemških poslancev za-nj glasovali le nekateri gospodje, kakor Luckmann, Gutmannsthal, Faber.

Gosp. Murnik potem poroča o prošnjah Britof in Dol, da bi deželni zaklad sprejel hiralniške stroške za dve revni. Najprej se premeni paragraf dotičnih poročil, potem pa se omenjeni prošnji v rešitev izročite deželnemu odboru.

Dr. Poklukar poroča o zadevah ljubljanskega močvirja in omenja, da je upravni odsek našel to-le:

1. Da deželni odbor po sedanji postavi v močvirskem odboru nima onega neposrednjega vpliva, kakoršen bi mu moral pristajati gledé na ona bremena, katera bodo pri teh delih zadela deželo.

2. Dalje se zdaj, ko bodo posestniki močvirja imeli prevzeti za potrebno pokritev stroškov velika bremena, ne sme več odlašati, iz priloge močvirske postave, katera kaže in na drobno določuje ozemlje močvirsko,

odpraviti one napake, katere so se v deželnem zboru uže konstatirale in one, katere je močvirski odbor po svojem ogledovanji na licu mesta potrdil na podlagi višin ozemlja po merjenji razvidnih v osušovalnem načrtu inženirja pl. Podhagskega.

3. Da se kaže, da se bode morebiti bolj priporočalo, volitev močvirskih odborskih odbornikov omejiti vsaj tako na manjše skupine kmetijskih močvirskih občin, da vsaka skupina oziroma občina voli samo svojega zastopnika.

4. Tudi o sklepčnosti močvirskega odbora kazalo bi sprejeti v spremenjeno postavo jasneje določila in pa take, po katerih bi se delovanje odborovo olajšalo.

Upravni odsek tedaj predlaga:

1. Letno poročilo §. 3, marg. št. 19—22 vzame se na znanje.

2. Deželnemu odboru se nalaga, deželnemu zboru predložiti v prihodnjem zasedanji nov načrt močvirske postave, pri katerem se bode ozirati na predstoječe opazke.

O tej zadevi govori gosp. Dežman in nasvetuje:

„Deželnemu odboru se naroča, potrebno učiniti, da se napravijo v §. 13. močvirske postave zaukazani podružni odbori.“

Po konečni besedi gosp. poročevalca se sprejmó predlogi upravnega odseka in dostavek g. Dežmana.

Gosp. Detela potem poroča o znižanji cene soli in o vrejevanji domovinske pravice ter predlaga, da naj se vlada naprosi znižati ceno soli in sostaviti načrt postave, ki vreduje domovinsko pravico.

Gosp. Faber poroča o prošnjah več občin laškega, ribniškega in idrijskega okraja, da bi se vojaški novinci nabirali v vseh sodnijskih okrajih. Sklene se te prošnje izročiti vladi.

(Konec prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Zamet v stepah.

Poljski spisal Mihal Grabowski, preložil L. G. Podgoričan.

(Dalje.)

Tudi skupne razmere so tù bile nenavadne, drugače od teh, izmed kakoršnih je prišel človek. Če prav sploh v celi stepni Ukrajini ni bilo rodnih družin (Stammfamilie), davnega bivalstva in nastopnega skupnega dednega živenja, nekakega života od nekedaj, kakor na Litvi, v Volinji, v Polesiji in celi Poljski, vendar je Smilanščina, to je, današnji Čehrinski in Čerkeski okolišči ste bili mnogokrajno še mlajši v omenjenem oziru. Po viših krajih je bilo posebno bivalstvo, staro uže nekoliko pokolenij; v Humanščini so nekateri poznali drug drugega Potockim s Tulčinickega in s Humanskega dvora: čim bliže Brdičeva in Polesija, temveč je bilo ostarelega znanja in zveze med rodbinami; v Skvirščini, od kodar smo bili mi preselili se, — tam je bilo nekoliko družin, ki so malo časa popreje dobile posestvo in imé, to je bilo pravo bojarstvo (veljaštvo) po njih okrajih; v Skvirščini so torej bili in skupno bivali, pa tudi različno, viklo tovariškim razmeram. Vse to je še popolnem neznano bilo v Smilanščini. V njej je res bilo množiti se bivalstvo stoprv, ko je bila sreča zibnila Jablonovskim in Ljubomirskim. Posebni prodajalci, ki smo uže govorili o njih, zbirali so tu plemstvo. Ali kupavali so vasí različniki: Poljaki, Rusi, Malorusi, a izmed Poljakov — Volinjci, Podoljci, Polesniki, Belorusi, Mazuri. Ker so zbrani bili iz tako različnih domovin, ker so imeli različne običaje, različno dovtipnost (humor) in vsak svoje doživelosti (minulost), zato so po vzgledu drug druzega živeli tuji drug drugemu. Vsak posebe je žedel v svojem selu, kakor na kakem odljudrem otoku. Sosed soseda na meji ni poznal, pohodil ga nikoli ni, često je bilo, da še nikedar ni videl ga. Teh naselnikov život je gotovo bil samoten in žalosten, jeli so okrog sebe ozirati se še le, ko so uže del časa bili vsak na svoji naselbini; dobivali so vésti o drugih, njim podobnih prišlecih; njih zveze so bile tesne, razmere srčne, ti novi naselniki so dohajali iz dalnjih pokrajin. Prave radosti in slovesnosti dnevi so bili to, kedar je iz daljne domovine došla kaka vést, prišel kak sel, to je bilo veselje — še veče, kedar je z dóma prijezdil kak sorodnik ali znanec nalašč zato, da je pohodil izseljence. Na moč so o takih prilikah čestili in zabavljali ljubljenega gosta, ponašali so se s tem, kar je okolica imela kaj posebnega: sè sadjem stepnih baštanov,*) sè zaporoškimi konji, z valaškimi hrti, prirejali solove; vozili so se k sosedom — uže znanim, a kar je bilo nad vse, grškega in moldavskega vina so o takih prilikah struge bile vse polne, tiste čase je bila le kolikost, ne kakovost teh vin na mari vsakomu. Slišal sem, kako je o neki priliki o razstanku rabil jim namesti kupice lovsk rog, ki so polnili ga z valaškim vinom.

Kakovo je bilo mojih bratov gospodarstvo v Krasnojaru, ne bodem razsežno popisaval, dotaknem se le tega, kar je v zvezi s povestjo dalje. Polje so tačas obdelavali še jako priprosto in do céla malomarno. Tačas niso poznali ni te dandanes živoče navade, da bi bili rodovitili zemljo (ta nevednost, kaže podoba, seza v čase prvotnega sveta), in da bi razoranim grudam bili privoščili nekoliko ogretja na solnci, to je, da bi se bile prozračile. Pomagali so si tudi brezi tega. Obsevali so svežo zemljo, ki so jedva doteknili se je s plugom vselej pred setvo, a ne povlekli, pa vendar je polje rodilo popolnem. Moj oča ni hotel verovati, ko so pripovedali mu to moji bratje. Pohodil jih je nalašč jeseni; zaznamoval je njive, ki so bili vpričo njega obdelali jih; a ko je pomladi te njive videl zagrnjene v bohotno rast, veroval je svojim očém in dejal sinom, naj obdelujó zemljo, kakor znajo, da je prav, ker kakoršen je kraj, takov je običaj. Torej nisi težavno naučil se tako priprostega poljedelstva in ne težko zmagoval njegovih preteg. Vendar sta: le-ta poljska bujnost in ta zemska darovitost imeli svoje neugodnosti. Človek je veroval jima, zaupal se jima je popolnoma. Podpirali sta človeško udanost lenobi, vadili ljudí otroške neprevidnosti. Delo na polji, dasi je bilo tako lahko, zdelo se je človeku še pretežavno, zato je iskal lažega, mičnejšega dobitka. Mnogo ugodnejše je bilo čumaštvo, to je, kupčijstvo sè soljo, ki je bral jo po Krimskih jezerih. Res je to: če je človek vès topli letni čas preživel na polji, v stepi, leno korakal poleg valov, ali spal na vozi, to je bila velika prijetnost ljudstvu, ki je več vekov bilo viklo, da je kočevalo.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Z Dunaja 19. dec. (*Državni zbor.*) Vse one poskušnje levičarjev zoper sedanjo vlado, o katerih sem v svojem zadnjem dopisu obširneje poročal, pustila je desnica še pred sklepom državnega zborovanja k do-

*) Baštan je prostor, kjer rastó dinje in druge buče.

končani rešitvi. Pa zakaj bi tega ne bila? Napad levičarjev bil je silovit, obrnjen je bil zoper najbolj občutljivo stran — zoper čast in poštenost sedanje vlade — in v prvi vrsti zoper poštenost trgovinskega ministra. Ako bi bil ta minister hotel odlašati s svojim opravičevanjem do konca prihodnjega meseca, bil bi podal s tem nasprotnikom vlade in državnozborske večine zelo nevarno orožje za več kot mesec dni, in po dosedanjih skušnjah bili bi oni ta čas bolj kot izdatno porabili v nepretrgano zlobno sumičenje sedanje vlade.

Pa levičarji čutili so koj pri prvi obravnavi železniškega odseka o predlogu Neuwirthovem, da je bil napad osnovan prav na praznih in hudobnih kombinacijah, da bode vlada po dokončani obravnavi stala trdneje kot prej, oni (levičarji) pa, da bodo bogateji za eno ponesrečeno poskušnjo, bogateji za eno novo blamažo. Uže v odseku prizadevali so si levičarji vprašanja razprave po moči zmešati izrekoma vprašanje zaradi podaljšanja postave krajnih železnic skupaj obravnavati s predlogom Neuwirthovem; pa večina odsekova je strogo ločila razpravo teh dveh vprašanj, in je predlagala zboru:

a) postavo o krajnih železnicah podaljšati nespremenjeno;

b) oziroma predloga Neuwirthovega pa edino predlagati, naj vlada prevdarja, jeli bi ne kazalo, drugi tir železnice iz Tulna do Dunaja napraviti na državne stroške.

Levičarji stavili so Neuwirthov predlog v prvo vrsto in so trdili, da je vlada s podeljenjem koncesije „Länderbanki“ za zgradbo železnice Ulm-Krems, pa druzega tira iz Ulma na Dunaj prekoračila podeljeno ji pooblastilo, in zato se tudi postava o krajnih železnicah ne sme podaljšati nespremenjena, ampak le s pogoji, da se v postavi izvzamejo vse železnice:

1. katere vežejo dve drugi progi glavnih železnic,

2. one, katere imajo tudi poglavitno služiti tranzitnemu prometu, in

3. konečno one, katere bi kot paralelne železnice bile konkurenčne proge uže obstoječih železnic.

Tako osnovani prišli so predlogi iz železniškega odseka pred državni zbor in so se v njej obravnavali minulo sredo šest celih ur — skoraj vso sejo.

Poročevalec večine odsekove Hladnik ni imel ravno težavnega stališča, ker dvorni svetovalec Witek, minister Pino, dr. Rieger ovrgli so uže pred njim temeljito vse predloge in ugovore manjine, za katero so se potezali dr. Herbst, Richter, Neuwirth, Steudl, Rus.

Pred začetkom razprave pa je skušal še Hlumecky dokazati osko zvezo obeh predmetov in kako je odvisna rešitev postave o krajnih železnicah od rešitve predloga Neuwirthovega, in zato je predlagal, naj dnevni red v toliko spremeni, da se obravnava predlog Neuwirthov prej in potem še le postava zarad krajnih železnic. Večina mu na to ni odgovorila druzega kot to, da je predlog pri glasovanji zavrgla, in obravnava je pokazala, kako prav je to bilo, ker razprava prvega vprašanja trajala jo nad štiri ure, s sprejeto postavo rešena je bila uže tudi osoda Neuwirthovega predloga, o katerem se je po tem razpravljalo pred utrujeno zbornico brez posebne pozornosti.

Glavno besedo pri obeh predmetih imel je minister Pino, ker so zoper njegovo osebo letala vsa očitanja, vse sumičenje in natolcevanje.

Odgovoril je na vse in ovrgel vse in pokazal se v resnici kot mož, kateremu vest ničesar ne očita: živa pohvala desnice spremljala je njegov govor. Dvorni svetovalec Witek dokazal je v obširnem govoru ničevost predlogov manjšine. Proti prvem predlogu sklicaval se je na večino obstoječih krajnih železnic, ki ravno tudi vežejo proge večih železnic in tako služijo krajnim potrebam in vezanima železnicama. Dokazal je dalje nespamet druzega pogoja, da krajna železnica ne sme služiti „tudi poglavito“ tranzitnemu prometu (to je, prometu, ki gre iz tujine v tujino, samo prek naše države); statistika kaže, da imajo izmed obstoječih železnic naših one, ki ga imajo največ samo 17% transitnega prometa, po besedah predloga manjšine, pa bi se moralo misliti, da ga ona železnica, ki bi smela spadati med krajne, ne smela imeti nad 50%. Čemu tedaj taka izjema? in dalje, kedo more vrsto prometa na tanko presoditi pri železnici, katere še ni?

Najbolj nespameten pa je tretji pogoj, posebno zato, ker je uže v splošni železniški postavi izključeno privoljenje konkurenčne paralelne železnice. Tudi vlada se drži strogo tega načela, in v koncesiji dani „Länderbanki“ ni dala take koncesije, temveč je banko le zavezala, da je dolžna, ako vlada to zahteva z gotovimi pogoji zgraditi drug tir proge Tuln-Dunaj. — Ugovori Herbstovi, Richterjevi, Neuwirthovi in Rusovi bili so v resnici sami otrobje — nesrečne fraze.

Zato pa je bil tudi konec te vojske v resnici, velika zmaga ministra Pinota, in prav sramoten propad Herbst-Neuwirthove, za firmo Rothschild goreče stranke. Levičarji so si za božične praznike prav slabo postlali.

Iz Šiške. (*Vabilo k občnemu zboru tukajšnje čitalnice*) v petek (praznik) dné 26. t. m. popoludne ob pol 3. uri. Spored: 1. Pozdrav prvomestnika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo knjižničarja. 5. Volitev odbora: a) prvomestnika, b) blagajnika, c) 6 odbornikov. 6. Posamezni predlogi.

— (*Vabilo na pevski večer s tombolo*) v nedeljo dné 28. t. m. pri Vodniku v Spodnji Šiški. — Začetek ob 6. uri zvečer. — Častiti člani društva se najuljudneje vabijo k obilni udeležbi omenjenega zborovanja dné 26. in pevskega večera dné 28. t. m.

Odbor šišenske čitalnice.

Iz Ljubljane. (*Slovenski državni poslanci*) vrnili so se k praznikom zopet domú. Zborovanje prične se zopet dne 20. januarija prih. leta in ima trajati bajé do vélike noči. Potem imajo se vršiti nemudoma nove volitve, po dokončanih volitvah pa sklicati se deželni zbori in nekako meseca septembra nov državni zbor. Tako se je čulo govoriti v državno-zborskih krogih. Dokončnega sklepa zdaj se ve da še ni. — Slovenski poslanci dogotovili so svoje dogovore glede najnujniših naših narodnih zadev in tudi način postopanja. Poroča se nam, da so bili vsi poslanci — zastopniki Slovencev — pri teh vprašanjih v popolnem soglasji, zagotovljena je tudi podpora vsega kluba desnega središča, in ker se zahteve opirajo večinoma na sklepe državnega zbora, zagotovljena je s tem uže tudi podpora državnozborske večine. Po vsem tem soditi, ne dvomimo, da bodo naši poslanci svojo dolžnost storili, ali jo bode pa storila tudi vlada, izrekoma oni minister, kateremu se po našem mnenji za polovico preveč slave preveva po nekaterih naših listih, to bode pokazala prihodnost. Po dosedanjih skušnjah varovali se bodemo prevelikih nad.

Gledé gospodarskih vprašanj, zadevajočih Kranjsko, storili so naši poslanci uže vse, kar je bilo po sedanjih razmerah sploh mogoče.

— (*V državnem proračunu za leto 1885*) nahaja se za vrejenje Save od črnuškega mosta do Lazov za izredne potrebščine svota **50.000** gold., za prelaganje državne ceste čez Gorjance pa od proračunane skupne potrebščine **29.000** gold., za letos svota **15.000** gold.

— (*Gospod deželni predsednik baron Winkler*) vrnil se je z Dunaja v ponedeljek jutro.

— (*Gospod Anton grof Barbo*), edini sin pokojnega našega poslanca blagega gospoda grofa Barbota, postal je s 1. dnem novembra meseca častnik v reservi pri konjikih.

— (*† Umrla je princesinja Elizabeta Windisch-Gräz*), najmlajša hči kneza Hugona Windisch-Gräza, na Dunaji dne 21. t. m. vsled srčne napake v starosti 8 let. Truplo pokojnice prepeljalo se bode v lastno rakev na knezevi grajščini na Notranjskem.

— (*Nova pošta na Dobrovi*) pri Ljubljani odpre se s 1. januarijem, novega leta dan.

— (*Vreme*) dalo nam je v ljubljanski blížini novo zimo, sneg je začel iti uže v četrtek, v soboto ponoči, v nedeljo, ponedeljek in ponedeljek jutro pa je snežilo skoraj brez pretrganja in naletelo se je snega do kolena. V ponedeljek popoludne pa je deževalo skoraj v pozno noč, tako, da pota niso ne za kola ne za sani.

— (*Imenik odvetnikov in notarjev.*) C. kr. ministerstvo za pravosodje bode meseca januarija 1885. leta izdalo imenik odvetnikov (advokatov) in c. k. notarjev v kraljevinah in deželah v državnem zboru zastopanih. To knjigo bo založila c. k. dvorna in državna tiskarna na Dunaji) I. Singerstrasse 26). Dobila se pa bo po 60 kr. v tej tiskarni ali pa potom knjigotrštva.

— (*Glavni odbor c. k. kmetijske družbe kranjske*) je sprejel za vrtnarja za vrt kmetijske družbe na Poljanah v Ljubljani J. Urbančiča, bivšega učenca in vincarja slapske šole.

— (*Volitve v trgovinsko zbornico.*) Obrok za ugovore zoper volilske imenike pretekel je z dnem 20. t. m. — Po rešitvi ugovorov bode volilna komisija izkaznice in glasovnice z razpisom volitve razposlala obrtnim oblastvom prve stopinje (to je, okrajnim glavarstvom oziroma mestnemu magistratu), katere bodo potem v mestih neposredno, na deželi pa po županih izkaznice in glasovnice vročevali volilcem. — Opozorujemo še zdaj narodnjake, naj ne prezirajo važnosti teh volitev.

— (*Kranjska eskomptna banka*) ustavila je včeraj svoje plačevanje, kakor piše uradna „Laib. Zeitung“. Vzrok falimenta so zveza te banke s Tschinkelnom in Kuflerjem. — Nasledke te nesreče čutila bo gotovo tudi Ljubljana in trgovski krogi naše domovine.

— (*Matičarjem in prijateljem Matice na znanje.*) Takoj po božičnih praznikih pričnò se razpošiljati društvene knjige za leto 1884. Udje dobè, kot je večini že znano, troje knjig, namreč: „Letopis“ za l. 1884., „Črtice duševnega žitka štajerskih Slovencev“ in „Lovčeve zapiske“ II. del. Ljubljanski udje dobivali bodo knjige v prvih dneh v matičini pisarni, vsak dan od 11. do 12. ure. Kdor bi pa ne utegnil priti po nje, dobi jih potem v prvih dneh januvarja na stanovanje poslane. Ob jednem z oddajo knjig letošnjega leta se bo, kakor se godi to pri družbi sv. Mohora, pobirala od društvenikov tudi udnina za prihodnje leto, da bo odboru slednjič možno, vzdržavati red v izdavanji knjig. Le na ta način je mogoče o pravem času zvedeti pravo število plačujočih (in le na te se more Matica ozirati) društvenikov in določiti, po koliko iztisov naj se posameznih knjig tiska. S tem bo ustreženo obema: društvenikom, da pridejo poprej do svojih knjig, odboru pa, da ima manj truda in sitnosti. Pri tej priliki se slovensko občinstvo opozarja tudi na bogato matičino književno zalogo, obstoječo iz društvenih knjig pretečenih let, katerim se je kupna cena znatno znižala, posebno na „Spomenik“, najlepšo v slovenskem jeziku tiskano knjigo, kojega hrani Matica še do 500 izvodov in kojemu se je kupnina tudi znižala. Sploh bi bilo želeti, da se slovensko občinstvo že skoro znebi predsodkov, koje ima do Matice, da odloži svojo mlačnost, da ji pokaže nekoliko več simpatij, da začne za njen boljši prospeh potezati se. Čim večji odziv najde med slovenskim prebivalstvom, s tem večjim veseljem gre odbor tudi na delo. Nikoli pa ne bodo njegovi nasveti in ukrepi ter sploh njegovo delovanje plodonosno, ako bo osamljen in se mu bo od strani občinstva kazala nebrižnost za društvo samo.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — O delovanji državnega zbora poroča obširno naš dunajski dopis, tukaj dostavljamo edino to, da je dne 19. t. m. tudi gosposka zbornica rešila vse nujne predmete in da je bilo potem zborovanje odloženo do 20. januarja. — Še bolj pa kot za državni zbor zanimal se je ves svet za zadnje dogodbe pri dunajskih bankah. Prej minuli teden zasledilo se je pri dunajskem „Giro- in Cassa-Verein“, da je Baldey, načelnik enega oddelka, izneveril polagoma 166.000 gold. in so ga dejali v zapor, njegov svak in souradnik Lukas pa se je te dni ustrelil zarad onih dogodeb. Še bolj grozovita novica pa je razburila dunajske in vnanje denarne kroge v četrtek, petek in soboto zadnjega tedna. — V četrtek dopoludne čula se je namreč na borsi novica, da je niže-avstrijske eskompte banke vodjev namestnik Luka Jauner zginil in ž njim več milijonov bankinega denarja, govorilo se je, da bi se bil ustrelil. Vsled te dogodbe bil je ekompter one banke Kufler dejan v zapor. — Pregledovale so se bankine blagajnice do do 9. ure zvečer in pokazalo se je, da se pogreša denarja dva milijona in 59.000 gold., in na sumu so imeli Jaunerja, da je s tem denarjem pobegnil daleč nekam, govorilo se je o Kitajskem. Trdilo se je, da so bile dne 18. novembra, tedaj pred mesecem vse blagajnice v redu. — Pa v potek se je zvedelo, da se je Jauner v Kirlingu poleg Dunaja ustrelil. Pri njem našli so gotovine samo 24 gold. 21 kr. in listek, v katerem trdi, da ga je zapeljal Kufler. — Ker se je ta banka prištevala najboljšim, iznenadjen je bil ves svet po teh dogodbah, ljudstvo je vrelo po svoje vloge in prvi dan se je izplačalo krog 4 milijonov.

Ker se je pa banka dobro založila z gotovino, za prvi dan imela je neki pripravljenost 10 milijonov, in je plačevala tudi ne odpovedane nakaznice, pomirilo se je ljudstvo in marsikedo je zopet vložil, kar je ravnokar prejel izplačanega. — O vodju „Giro- in Cassa-verein“-a Lukas-u, ki se je usmrtil, se čuje. da je svoji banki prizadel škode 80.000 gold.

Hrvatska. — Deželni zbor sklican je za 29. dan t. m.; ban razgovarjal se je za to te dni z ogerskimi ministri. — Zborovanja vdeležila se bode tudi neodvisna (Strosmajerjeva) stranka, vkljub svoji izjavi pri izstopu svojem, ko so bili izključeni Starčevičani.

Nemška. — V Lipsiji obsojeni so bili oni anarhisti, ki so pripravljali napad na nemškega cesarja pri slovesnem odkritji nemškega narodnega spominka v Niederwaldu ob reki Reni — večinoma k smrti, manj vdeleženi na večletno ječo. — Zatoženci obstali so priprave za napad, pa vsak je trdil, da je priprave umora tako vršil, da je napad spodletel

Knez Bismark vživa zarad državnega zbora uže svoje grenke ure, — v narodno-liberalnih vladinih krogih, in sicer prizadevajo Bismarku izreči za vodstvo vnanje politike zaupanje in mu celó na razpolaganje dati ono svoto, katero mu je odbil državni zbor, pa vendar se govorí, da jo bo Bismark za nekaj časa pobral na Laško.

Angleška. — V Windsoru pogorel je en oddelek kolodvora z različnim blagom popotnikov. Mislilo se je, da so požar napravili fenisti ali anarhisti.

Egipt. — Pomoč, katera je na poti proti Hartumu, pomika se naprej zeló počasi. Zdaj trdijo, da pred sredo meseca marca ne bodo prišli do generala Gordona, ali bo pa temu mogoče tako dolgo se braniti proti Mahdiju, je drugo vprašanje.

Žitna cena

v Ljubljani 20. decembra 1884.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 34 kr. — banaške 7 gold. 24 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold. 30 kr. — rži 5 gold 4 kr. — ječmena 4 gold. 71 kr. — prosa 5 gold. 53 kr. — ajde 4 gold. 39 kr. — ovsa 3 gold. 9 kr. — Krompir 2 gold. 86 kr. 100 kilogramov.

Vabilo na naročbo „Novic“

za leto 1885.

Z novim letom nastopijo „Novice“ svoje 43. leto, pričnejo 43. svoj tečaj.

Starejim svojim bralcem in naročnikom ni tedaj treba popisavati preteklosti, dolge in častne preteklosti „Novic“, v katerih je najbolje shranjena in opisana zgodovina slovstva, gospodarstva in politično-narodnega prevoda slovenskega naroda.

Po dolgoletnih in hudih borbah, katerih so se vdeležili najboljši možje našega naroda, prispeli smo do ugodnejših razmer: slovstvo naše lepo napreduje, v šolah in v javnem življenji dobiva slovenščina — akoravno ne brez novih borb — bolj in bolj svojo častno pravico, v javnih zastopih čutijo se zastopniki Slovencev in postopajo kot zastopniki ene narodne celote, in vnanji svet spoznava nas bolj in bolj, da hočemo priznajoči narodne pravice druzih, odločno tudi za-se vse pogoje narodnega obstanka.

Da se nam pa naše narodne pravice tudi po vsem — in gledé vseh Slovencev — vresničijo, v to potrebujemo za politične borbe tudi zaveznikov, s katerimi skupno postopamo po skupnem programu.

Take zaveznike imamo sedaj v sorodnih narodih naše države, pa pomenljivo in mogočno število zaveznikov nahajamo danes uže v pravicoljubnih krogih nemškega in deloma tudi laškega naroda.

Število teh zaveznikov ohraniti in pomnožiti si, to je naloga naše politike bližnje prihodnosti, in to na podlagi zveze, katera zagotovlja „vsakemu svoje“. — Ako bodemo po tej poti odločno — pa ne preziraje razmer vsacega slučaja — in složno med seboj in s svojimi zavezniki postopali, gotovo dosežemo tako najhitreje in najbolj gotovo vse, kar od začetka naših političnih borb tirjamo brez prenehanja.

Pri vseh teh političnih vprašanjih pa ne smemo nikdar pozabiti gospodarskega napredka našega naroda: Kmetijstvo, obrtnija in trgovina med Slovenci ne sme več zastajati memo druzih narodov, da se to ne zgodi, skrbeti nam je, da se naš narod podučuje in izučuje v vseh strokah gospodarstva, in za to skrbeti, štele si bodo „Novice“ tudi v prihodnje.

V tem ponovili smo na kratko načela, katerih so se in se bodo tudi v prihodnje držale „Novice“ v popolni zavesti svete svoje dolžnosti: po vseh svojih močéh delati in skrbeti za vsestranski blagor in napredek Slovencev.

V ta namen prinašale bodo „Novice“ vsakovrstnih izvirnih gospodarskih, podučnih in zabavnih spisov, dopisov, domačih novic in pa novičarja kakor do sedaj, da se „Novice“ pri vseh svojih spisih edino le ozirajo na svoja načela, na čast in blagor našega naroda, to jim ni treba ponavljati. — Z združenimi močmi, kakor do sedaj, hočemo se truditi tudi vprihodnje, in zato štejemo si v najprvo dolžnost, najgorkejo zahvalo izreči vsem svojim sodelovalcem in sploh podpornikom; prosimo jih pa vse tudi enake prijazne podpore za prihodnje leto.

Naročnina „Novicam“ ostane stara in veljajo z „Oglasnikom“ vred:

po pošti prejemane za celo leto 4 gld. 60 kr., za pol leta 2 gld. 40 kr., za četrt leta 1 gld. 30 kr.,
v tiskarni „ „ „ „ 4 „ — „ za „ „ 2 „ — „ za „ „ 1 „ — „

Udje c. k. kmetijske družbe dobivajo „Novice“ na leto za en gold. ceneje.

Za prinašanje na dom v Ljubljani po 40 kr. na leto več.

Naročnina naj se po najcenejši poti poštarskih nakaznic pošilja pod naslovom Blaznikove tiskarne v Ljubljani.

Vredništvo in opravništvo „Novic“.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.